

NEDELJSKI SPREHOD

Avtor: Drago Pavlič

I. V OBJEMU DREVESA

Štajerci slovijo kot prijazni, gostoljubni in veseli ljudje. Še posebno pa te vrline pridejo do izraza, če imaš srečo in te z njimi vežejo sorodstvene vezi. Tako je bilo tudi neke lepe jesenske nedelje, več kot desetletje nazaj. Po obilnem kosilu, ki smo ga nadgradili z domačo gibanico in dobrim belim vinom bližnjega pridelovalca, smo se odpravili na sprehod. Pot nas je vodila ob gradbišču avtoceste Pesnica-Šentilj. Po nekaj prehojenih kilometrih smo se pričeli vzpenjati proti vrhu blagega griča, ki je umeščen med staro šentiljsko cesto in nastajajočo avtocesto. Ko smo že malo utrujeni prispeli do vrha, smo se odločili, da se bomo vrnili domov po vzporedni poti, ki se vije po vrhu pobočja. Med hojo se nam je ponujal zanimiv pogled. Na eni strani kupi sveže zemlje, ki so nakazovali traso nove ceste, na drugi pa kolone avtomobilov, ki so se vile po stari cesti proti mejnemu prehodu Šentilj. Hodili smo mimo posameznih domačij, okrog katerih so zasajeni vinogradi ali pa vsaj posamezne vrstice znane rastline, ki v obliki brajde ponuja prijetno senco in še prijetnejše opravilo v poznem jesenskem času. Kmalu smo zapustili vinorodno območje in se začeli vzpenjati po strmi poti proti vrhu hriba. Cesta je bila speljana med redkim listnatim gozdom, na drugi strani pa omejena z zaraščeno živo mejo, katere vlogo je še dodatno okrepila kovinska mreža. Ko smo prispeli bliže, sem opazil za ograjo velik kup stare navlake, ki je bila pokrita s staro razpadlo ponjavo, delno pa z zarjavlimi kovinskimi ploščami, ki so dajale zasilno streho. Sprehajalci, ki so mi delali družbo, so šli naprej z nespremenjenim tempom, jaz pa sem se ustavil pred ograjo. Radovedno sem razmaknil veje, ki so mi zakrivale pogled. Z roko sem segel do ponjave, ki je visela na nekem predmetu ter jo odgrnil. Srce mi je pričelo močnejše utripati, saj sem pod ponjavo zagledal avtomobil. Kot neznana sila me je povlekel k sebi. Kmalu sem spoznal,

da stojim pred zelo starim avtomobilom. Leva stran je bila popolnoma v zemlji, del gume in platišča, ki so bila pogreznjena v zemljo, pa je že strohnel. Tudi ostali deli avtomobila so bili zelo zarjaveli in razpadajoči. Pogoji, v katerih je »revež« preživel desetletja, pač niso bili najprimernejši. Kmalu mi je uspelo vzpostaviti stik z lastnikom. Z avtomobilom se ni nameraval ukvarjati, zato sva se kmalu dogovorila in uredila spremembo lastništva.

Naposled je lahko stekla akcija reševanja.

Sredi avgusta, v času dopustov, davnega leta 1996, smo zgodaj zjutraj prišli na prizorišče naše reševalne akcije. Da smo se lahko prebili do avtomobila, sem moral posekati nekaj vej in grmičevja, ki je nudilo zatočišče ubogemu avtomobilu. Pričeli smo odstranjevati razno navlako, ki je objemala vozilo. Stara pločevina, razpadajoča vzmetnica, nekaj neuporabnih avtomobilskih gum ter neprepoznavnih delov avtomobilskih karoserij so kmalu omogočili dostop do vozila.

Nesebično pomoč pri odstranjevanju te navlake so nudile otroške rokice mlajše hčerke in nečaka. Ker je bilo vozilo globoko vdrt v zemljo, sem vedel, da ga ne bo enostavno izvleči. Pod prvi del podvozja sem pritrtil škripec, drugi konec jeklene žice pa sem ovil okoli bližnjega drevesa. Še nekaj »klikov« in avto bo osvobojen več deset letnega objema. Klik, klik klik... žica, s katero naj bi povlekel vozilo, je bila napeta kot struna. Vozilo se je premaknilo le nekaj centimetrov in obstalo. Poizkušal sem znova. Klik, klik, klik... žica se je še bolj napela, vozilo pa je s prvim delom že nekoliko dvignjeno od tal. Ugotovil sem, da ga ne bo mogoče izvleči. Sprostil sem škripčevje in se po strehi splazil proti zadnjemu delu vozila. Oporo mi je nudilo za možko roko debelo drevo. Presenečen sem ugotovil, da je to drevo zraslo med vozilom in odbijačem. To je bil tudi vzrok, da vozila nismo uspeli izvleči. Z velikim naporom mi je uspelo podreti drevo, ki ni hotelo izpustiti iz svojega objema dolgoletnega soseda. Pozno popoldan nam je končno uspelo. Pred nami je v žaru rje in sledeh pozabe stal avtomobil FIAT-TOPOLINO. Kljub neprimernem domovanju je ohranil svoje dostojanstvo in ponos. Vsi vitalni deli tako motorja kot opreme v notranjosti so bili na svojem mestu, sicer v slabem stanju, vendar bili so tam.

Sledila je naslednja stopnja reševanja. Svak, šofer in dober mehanik, je prišel na pomoč s sosedom. Pripeljala sta se s traktorjem, kateremu sta dodala prikolico. Po bežnem pregledu vozila, predvsem pa motorja je svak ugotovil, da bo ta avto še danes »vžgalk«. Komaj sem opazil, da je mimogrede zavrtel ostanke jermena dinama in glavne gredi: »Ni piknik«, je pripomnil. Avto smo naložili na traktor ter se po krajši vožnji, ki je minila v znamenju pričakovanja, ustavili na dvorišču.

II. TRENUTEK RESNICE

Svak je odstranil uplinjač, iz katerega je pregnal mravlje in druge drobne prebivalce, jaz pa sem ob njem že čakal s krajšo cevjo in s posodo za gorivo. Namestili smo električne podaljške ter jih povezali z enim od bližnjih avtomobilov. Strah, vzburjenje, pričakovanje... Nekje izpod Topolina se je pokadilo, zobniki in valji, ki so toliko let mirovali, so zopet začutili življenjsko energijo. Dr, dr, dr.... ja in tako dalje, toliko časa, da je omagal akumulator pomožnega vozila. Pričakovanja so bila prevelika. Zamenjali smo vozilo in postopek ponovili. Po nekaj neuspešnih poizkusih se je zaslíšal vznemirljiv glas motorja, pomešan z oblaki dima in ropotom izpušne cevi. Preizkus delovanja motorja smo še nekajkrat ponovili. Navdušen sem sedel za volan in poizkušal speljati. Vedel sem, da to ni mogoče, vendar sem imel občutek, da bi lahko speljal, v kolikor bi lahko kolesa odigrala svojo vlogo. Še nekaj sekund sem poslušal glas motorja in zamolklo rohnenje ostankov izpušne cevi. Svak je prekinil dovod elektrike in Topolino je onemel. Takrat še nisem vedel, da ga bom ponovno poslušal več kot deset let kasneje.

Ker je bilo vozilo v zelo slabem stanju, sem vedel, da me čaka zahtevna in dolgotrajna obnova. Odločil sem se, da ga najprej popolnoma razstavim ter ločim uporabne dele od tistih, ki jih bo potrebno zamenjati. Kmalu je bila ločena šasija od karoserije, prav tako so bili odstranjeni že vsi deli motorja in krmilnega mehanizma.

Sledilo je razstavljanje, čiščenje in ponovno sestavljanje posameznih sklopov, od ohišja menjalnika do vzmeti in amortizerjev. Pogosto sem moral poškodovani del popolnoma obnoviti ali ga zamenjati z novim. Ob tej priložnosti sem spoznal veliko obrtnikov, ki so poskrbeli, da je posamezni poškodovan ali polomljen del dobil prvotno obliko. Med tem, ko sem se sam ukvarjal z drobnimi deli, med katera so spadali tudi obiski mednarodnih sejmov starodobnikov v Padovi, Reggiu, Imoli, je karoserija čakala na obnovo pri znanem kleparskem mojstru. Začetek je bil obetaven, saj je kmalu po prevzemu gole karoserije sledilo peskanje in nanos osnovnega zaščitnega premaza. Nabavljeni so bili tudi potrebni deli karoserije, pragovi, vezna pločevina ... Sledila je optimistična napoved, da bo delo kmalu steklo. Čez nekaj mesecev sem poln pričakovanja prišel v delavnico. Nič. Vse je bilo kot pred meseci. Topolinova školjka je stala v kotu improviziranega skladišča, iz nje pa so moleli novi deli, pripravljeni za vgradnjo. Zopet sem bil potolažen, da bo delo zagotovo steklo v najkrajšem času.

Minilo je leto, minili sta dve leti, tri, štiri. Po več kot petih letih sem obupal in poiskal drugega kleparja. Po srečnem naključju mi ga je priporočil kolega ter zagotovil, da se mi dosedanja zgodba v tem primeru ne bo ponovila. Tudi tu so bili začetki vzpodbudni. Mojster se je nemudoma lotil dela in kmalu je Topolino začel dobivati novo podobo.

Po nekaj začetih posegih tudi v tem primeru delo ni steklo. Nekajkrat letno sem se oglasil ter razočaran ugotovil, da mojster raje služi s krpanjem blatnikov Cliov, Petic, in ostalih potrošnih modelov osebnih vozil. Moja odločenost, da tokrat vztrajam do konca, je obrodila sadove. Po petih letih in tednu dni sem končno odpeljal pokrpano in lepo obnovljeno karoserijo novim dogodivščinam naproti. Kmalu mi je uspelo najti ličarja, ki je obljubil, da se bo

potrudil in delo končal v najkrajšem možnem času. Meseca marca leta 2009 je vozilo pristalo v delavnici ličarskih mojstrov. Že naslednji mesec sem pripeljal domov pobarvano karoserijo in skrbno zložene in zaščitene blatnike ter pragove.

Glede na dosedanja dinamiko se je od tega trenutka dalje obnova dogajala z bliskovito nagljo. V mesecu maju je sledila montaža motorja in ostalih sklopov. V istem mesecu je svoje delo opravil tudi električar, naposled pa tudi tapetnik. Sledil je izlet v Imolo. Tam sem nabavil še nekaj tesnil ter pnevmatike, ki sem jih iskal že nekaj časa.

Dokumentov o vozilu mi ni uspelo dobiti. Očitno so jih poglodale miši ali kakšni drugi glodalci. Tudi lastnik jih ni našel, kljub temu, da je bil prepričan, da jih ima. Med tem, ko se je bližal zaključek del na avtomobilu, sem moral poskrbeti še za dokumentacijo. Po ustaljenem postopku sem preko tehničnega komisarja kluba Codelli in Zveze SVS pridobil izkaznico o starodobnem vozilu. Sledi pa še registracija za uporabo v cestnem prometu.

ZNAMKA	FIAT
TIP	500 TOPOLINO A
ŠTEVILO VALJEV	4
PROSTORNINA	570
MOČ	10 Kw
TEŽA	535 KG
LETO (prve) IZDELAVE	1936
STROŠKI OBNOVE	
	897.000 SIT
	850,00 DEM
	1.930.000 LIT
	10.906 EUR

